

تأثیر هدف‌مندی یارانه‌ها بر بازار فرآورده‌های چوبی کارگاه‌ها و فروشگاه‌های کشور

❖ علی بیات کشکولی*؛ دانشیار، گروه علوم و صنایع چوب و کاغذ دانشگاه زابل، زابل، ایران.

چکیده

هدف‌مندی یارانه‌ها گام مهمی برای شکوفایی اقتصاد کشور بود. اثر هدف‌مندی یارانه‌ها بر چوب و محصولات چوبی ایران مشخص نبود و چگونگی اثر آن بر این محصولات کارگاه‌ها و فروشگاه‌های کشور پرسشی اساسی است. روش‌شناسی تحقیق پیمایشی بود و با محاسبه نرخ تورم و درصد تغییرات قیمت تولیدکننده چوب و فرآورده‌های چوبی و با آزمون من ویتنی یو^۱ و تحلیل توصیفی به آزمون سؤال پرداخته شد. نتایج نشان می‌دهد اثر هدف‌مندی یارانه‌ها بر وضعیت اقتصادی این بنگاه‌های محصولات صفحه‌ای و چوبی صنایع مبلمان ضعیف است، اما هزینه و قیمت نهاده‌های آن‌ها را بیشتر از سایر موارد، مانند رقبا و رقابت، تحت تأثیر قرار داده است. نیز سفارش محصولات را بدون تغییر درآمد یا سود افزایش داده و باعث افزایش و تغییر در قیمت و مصرف برخی محصولات مانند تخته‌فیبر نیمه‌سنگین در مقایسه با دیگر محصولات شده است. آزمون من ویتنی یو نشان می‌دهد پاسخ فروشندگان و کارگاه‌ها قبل و بعد از هدف‌مندی غالباً یکسان است، اما مصرف محصولات داخلی و ارزان‌قیمت مانند تخته‌فیبر داخلی و تخته خرده‌چوب معمولی و همچنین تغییر قیمت انواع میل‌ها و قفسه‌های چوبی در بعد از هدف‌مندی یارانه‌ها بیشتر بوده و در سطح ۹۵ درصد معنی‌دار است. نرخ تورم تولیدکننده محصولات چوب و کاغذ در بعد از هدف‌مندی بیشتر از قبل از آن است.

واژگان کلیدی: فرآورده‌های چوبی، فروشندگان و کارگاه‌های مبلمان، نرخ تورم، هدف‌مندی یارانه‌ها.

مقدمه

هدف‌مندی یارانه‌ها سیاست اقتصادی مهم در سال‌های اخیر است و ارکان اقتصادی کشور را تحت تأثیر قرار داده است [۱]. طرح تحول اقتصادی در دولت نهم به صورت لایحه‌ای در سال ۱۳۸۷ ارائه شد و به تصویب مجلس رسید و از ۲۸ آذر ماه ۱۳۸۹ یارانه حامل‌های انرژی و بسیاری از کالاهای دیگر حذف و به قیمت بازار منطقه خلیج فارس عرضه شد. براساس این طرح، نیمی از درآمد حاصل از افزایش درآمد دولت برای مقابله با تورم باید به صورت نقدی بین مردم توزیع شود. ۳۰ درصد از این درآمدها به علت افزایش قیمت حامل‌های انرژی و افزایش هزینه‌ها به تولیدکنندگان و ۲۰ درصد مانده برای جبران خسارت ناشی از افزایش قیمت حامل‌های سوخت به دولت تعلق می‌گیرد. حذف یارانه‌ها یا کمک‌های دولت به برخی بخش‌ها مانند آب، برق، گاز، و سوخت و از طرف دیگر پرداخت نقدی یارانه‌ها به مردم، تأثیر اقتصادی زیادی بر تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان می‌گذارد. پرداخت نقدی یارانه‌ها باعث افزایش نقدینگی همراه با افزایش نرخ تورم می‌شود. همچنین، قیمت حامل‌های انرژی و متعاقباً قیمت نهاده‌های تولیدی افزایش می‌یابد که عامل کاهش قدرت خرید مردم است. تأثیر هدف‌مندی یارانه‌ها بر بخش‌های مختلف اقتصادی در سال‌های قبل و بعد از هدف‌مندی بررسی شده است. فعالیت‌های بخش صنایع چوب کشور به شرایط اقتصادی حاکم در کشور وابسته است و وضعیت بازار محصولات چوبی در برابر این تغییر شرایط نوسان خواهد داشت. تاکنون، تحقیقات زیادی در زمینه اثر هدف‌مندی یارانه‌ها انجام شده، ولی اثر آن بر محصولات چوبی بررسی نشده است. به برخی تحقیقات در این زمینه اشاره می‌شود.

حذف یارانه‌های انرژی در چین باعث کاهش

چشمگیر تقاضای انرژی و گازهای گلخانه‌ای شده، اما آثار منفی بر اقتصاد کلان چین داشته است [۲]. اثر اصلاح یارانه‌های غذا در ایران بررسی و مشخص شد که به علت این سیاست دولت، ۵/۸ درصد هزینه‌های دولت کاهش یافته است و باعث کاهش رفاه خانوارهای فقیر و غنی شده و این کاهش در خانوارهای شهری بیشتر از خانوارهای روستایی است. همچنین، کاهش درآمد بخش‌های مختلف اقتصادی و افزایش هزینه‌ها و نرخ تورم به هر دو گروه صدمه زده و این موارد به کاهش صادرات و واردات محصولات کشاورزی و غیرکشاورزی منجر شده است. کاهش رفاه خانواده‌های با درآمد بالا بیشتر از خانواده‌های با درآمد کم است [۳]. الگویی برای تخصیص بهینه یارانه انرژی در زیربخش‌های اقتصادی و اجتماعی ایران براساس تحلیل سلسله‌مراتبی ایجاد شد. معیارهایی که بیشترین تأثیر را بر توزیع یارانه انرژی داشتند، نرخ تورم، رشد اقتصادی، اشتغال، توزیع یارانه انرژی در سطوح اجتماعی و اقتصادی جامعه، مصرف انرژی، و هزینه‌های آلودگی هوا بودند. اولین اولویت تخصیص یارانه انرژی براساس این مدل، بخش تجارت است و اولویت بعدی مربوط به بخش حمل‌ونقل است [۴]. حذف یارانه‌ها باعث افزایش ۴/۲ درصد مصرف نیازمندان مصر و کاهش جزئی در مصرف غیرنیازمندان شده است. هدف این برنامه حذف کامل یارانه‌ها به صورتی است که نیازمندان از آثار منفی این طرح مصون بمانند [۵]. ذی‌نفعان پرداخت نقدی پس از هدف‌مندی یارانه‌ها در مناطق شهری ایران تعیین شدند. همچنین، می‌توان از پرداخت کمک‌های نقدی به افراد غیرفقیر جلوگیری کرد و در این صورت فقط به ۶۰ درصد از افراد یارانه تعلق می‌گیرد [۶]. آثار حذف یارانه نهاده‌های کشاورزی بر تولید چغندر قند در کشور بررسی و مشخص شد که حذف یارانه‌ها، کمکی به کاهش مصرف و زیان‌های زیست‌محیطی

کشاورزی، و صنایع تولید فرآورده‌های نفتی بیشتر از سایر بخش‌هاست. آثار تورمی قیمت برق بیشتر از سایر حامل‌های انرژی است و افزایش قیمت حامل‌ها باعث تغییرات چشمگیری در متغیرهای اقتصاد کلان، مانند هزینه مصرفی و صادرات، می‌شود [۱]. اثر شوک‌های مخارج یارانه‌ای دولت بر مصرف واقعی بخش خصوصی ایران بررسی و مشخص شد که در شرایط رکود-تورمی کنونی اقتصاد ایران، ایجاد شوک‌های یارانه‌ای منفی، به‌طور حتم، مصرف واقعی بخش خصوصی را در کوتاه‌مدت به‌شدت کاهش می‌دهد. البته اثر این شوک‌ها در میان‌مدت رفع و مصرف واقعی بخش خصوصی به وضعیت تعادلی خود در بلندمدت نزدیک می‌شود [۱۲]. حذف تدریجی یارانه‌ها به کاهش تقاضای مصرفی بخش خصوصی در یک دوره منجر شده و پس از یک وقفه روند افزایشی خود را طی می‌کند که این نتیجه تغییر در الگوی مصرفی خانوارهاست. و بیشترین افزایش قیمت را در سال ۱۳۹۰ خواهیم داشت [۱۳].

با دقت در بررسی‌های صورت‌پذیرفته، آشکار می‌شود که هدف‌مندی یارانه‌ها شرایط کلان اقتصادی کشورها و وضعیت اقتصادی بخش‌های مختلف صنعتی، کشاورزی، و خدماتی و در نتیجه محصولات گوناگون را تحت تأثیر قرار می‌دهد. بازار چوب و فرآورده‌های چوبی نیز از این قاعده مستثنا نیست و بنابراین، تأثیر هدف‌مندی یارانه‌ها و سیاست آزادسازی حامل‌های انرژی باید به‌دقت و به‌صورت علمی بررسی شود. سؤال مهم این است که تحولات اقتصادی اخیر کدام محصول را بیشتر تحت تأثیر قرار داده یا باعث تقاضا و عدم تقاضای کدام محصول شده است. فرضیه تحقیق به شرح زیر است:

هدف‌مندی یارانه‌ها بر وضعیت بازار چوب و فرآورده‌های چوبی تأثیرگذار است و تغییراتی در شرایط این بازار ایجاد کرده است. بنابراین، هدف این تحقیق بررسی اثر هدف‌مندی یارانه‌ها و سیاست

آن‌ها نمی‌کند، اما می‌تواند بار مالی سنگینی را از دوش دولت بردارد، بی آنکه تأثیر منفی بر تولید بگذارد [۷]. حذف یارانه انرژی می‌تواند موجب افزایش هزینه‌های تولید کلزا به میزان بیش از ۱۵ درصد و کاهش سود تولیدکنندگان شود [۸]. سیاست پرداخت نقدی باعث افزایش تولید کالاهای غیرکشاورزی می‌شود و سیاست‌های حذف یارانه غذا و پرداخت نقدی یارانه غذا، به‌صورت هدفمند یا غیرهدفمند، به کاهش تولید همه کالاهای منجر می‌شود. کاهش تولید در همه بخش‌های اقتصادی به کاهش تقاضای نیروی کار منجر می‌شود و در نتیجه درآمد نیروی کار و سرمایه کاهش می‌یابد [۹]. اجرای طرح هدف‌مند کردن یارانه‌ها باعث افزایش هزینه تولید برق در سال ۱۳۹۳ می‌شود که از مقدار دستوری^۱ تعیین‌شده بیشتر است [۱۰]. سیاست اصلاح نظام قیمت‌ها با رعایت توالی زمانی و کالایی و قیمت‌گذاری تبعیضی، مناسب‌تر از سیاست تک‌نرخ کردن حامل‌های انرژی است. علت اصلی مشکلات اقتصادی، از جمله بهره‌وری پایین، ناشی از قیمت‌گذاری دولتی کالاهای و خدمات دولتی است و موجب استفاده غیربهبهینه از منابع کمیاب تولیدی و تخصیص نادرست منابع و مانع حداکثرسازی رشد اقتصادی می‌شود. رهاسازی قیمت‌ها باعث افزایش تورم، رکود، هزینه تولید، و نرخ ارز می‌شود [۱۱].

آثار تورمی ناشی از حذف یارانه حامل‌های انرژی در ایران ارزیابی شد. نوسانات جهانی قیمت نفت خام و تأثیر مستقیم آن بر بودجه کل کشور موجب طرح موضوع سیاسی-اقتصادی یارانه‌ها شد. افزایش قیمت حامل‌های انرژی بر هزینه تمامی بخش‌ها اثر دارد و این تأثیر بر بخش‌های محصولات معدنی غیرفلزی،

۱. قیمت یا هزینه‌ای که دولت تعیین می‌کند. قیمت‌ها در اقتصاد غیرکلاسیک ایران به‌صورت دستوری و برون‌زا تعیین می‌شود و با این روش سعی می‌کنند عدم تعادل اقتصادی را از بین ببرند. ولی قیمت‌ها در اقتصاد کلاسیک درون‌زا و غیردستوری تغییر می‌کند.

آزادسازی حامل‌های انرژی بر این بازار بوده و شرایط بازار را قبل و بعد از این طرح مقایسه می‌کند.

مواد و روش‌ها

جامعه آماری این تحقیق شامل کارگاه‌ها و فروشگاه‌های محصولات چوبی و اوراق فشرده چوبی است که در شهرهای استان‌هایی مانند فارس، کهگیلویه و بویراحمد، چهارمحال بختیاری، اصفهان، کردستان، و خراسان پراکنده‌اند. پرسش‌نامه‌های اصلاح و استاندارد شده در محل پیمایش تکمیل شدند. کارگاه‌ها و فروشگاه‌ها به صورت تصادفی انتخاب شدند و از مسئول مربوطه مصاحبه نیمه‌باز شد. محصولات صفحه‌ای چوبی این کارگاه‌ها و فروشگاه‌ها انواع تخته خرده چوب، انواع تخته فیبر، و فرآورده‌های حاصل از آنهاست. همچنین چوب و محصولات چوبی شامل مبلمان چوبی، میز، و صندلی است. بنابراین، دو نوع پرسش‌نامه، یکی برای چوب و محصولات چوبی و دیگری برای محصولات صفحه‌ای چوبی تدوین شد. تعداد ۳۲ پرسش‌نامه برای فروشگاه‌ها و کارگاه‌های تولید فرآورده‌های صفحه‌ای چوبی در قبل از هدف‌مندی و تعداد ۴۱ پرسش‌نامه برای بعد از هدف‌مندی و در مجموع ۷۳ پرسش‌نامه برای این نوع محصولات تکمیل شد. همچنین، تعداد ۳۳ پرسش‌نامه برای فروشگاه‌ها و کارگاه‌های تولید چوب و فرآورده‌های چوبی در قبل از هدف‌مندی و تعداد ۳۶ پرسش‌نامه برای بعد از هدف‌مندی و در مجموع ۶۹ پرسش‌نامه برای این نوع محصولات تکمیل شد. کدگذاری، پردازش، و تجزیه و تحلیل سؤالات پرسش‌نامه‌ها با نرم‌افزار آماری برای مقایسه وضعیت بازار این محصولات در قبل و بعد از هدف‌مندی انجام شد. در صورتی که سؤالاتی پاسخ داده نشده بود، عدد صفر در پردازش داده‌ها در نظر گرفته شد و در صورتی که چند جواب هیچ تفاوتی با همدیگر نداشتند، عدد یکسان ذکر شد. مد و درصد

فراوانی از میان تجزیه و تحلیل آماری پاسخ‌ها انتخاب شدند. مد بیشترین عدد تکرار شده و ترتیب اهمیت جواب‌ها را نشان می‌دهد. به طور مثال، بیشترین اهمیت، مصرف، یا تغییر قیمت با مد ۱ و اگر در درجه بعدی آن قرار داشته باشد، با عدد ۲ مشخص می‌شود و تا آخرین ترتیب اهمیت، مصرف، یا تغییر قیمت نشان داده می‌شود. آزمون آماری Mann Whitney U به سبب اسمی یا کیفی بودن جواب پرسش‌نامه‌ها استفاده شد و درصد معنی‌دار بودن اختلاف جواب فروشندگان و کارگاه‌ها در قبل از هدف‌مندی (سال ۱۳۸۸ تا ابتدای سال ۱۳۸۹) و بعد از هدف‌مندی یارانه‌ها (سال ۱۳۹۰) با هم مقایسه شدند. این آزمون آماری وقتی داده‌های آماری به صورت کیفی و غیراسمی (رتبه‌ای)، یعنی در مقیاس ترتیبی بیان شده باشند، استفاده می‌شود. مقایسه میانگین دو جامعه آماری با نمونه‌های تصادفی با این آزمون انجام می‌شود. هدف از به‌کاربردن این آزمون آن است که معلوم شود آیا دو جامعه مربوطه از لحاظ وضع تمرکز با هم فرق معنی‌داری دارند یا اینکه اختلاف موجود بر اثر شانس و تصادف به وجود آمده است. اساس و پایه این آزمون رتبه‌دادن به متغیرهاست [۱۴، ۱۵].

سؤالات و اطلاعات مهمی با انجام این مصاحبه جمع‌آوری شد و سؤالات قبل از هدف‌مندی و بعد از هدف‌مندی که در فروشگاه‌ها و کارگاه‌های صنایع چوبی تکمیل شده به شرح جدول ۱ و ۲ است.

نرخ تورم و درصد تغییرات قیمت معیار خوبی برای مقایسه روند قیمت‌ها در قبل و بعد از هدف‌مندی یارانه‌هاست. نرخ تورم، درصد افزایش قیمت کالا است و براساس فرمول $P=F(P/F, I, n)$ محاسبه می‌شود. در اینجا F شاخص قیمت کالا در آخرین ماه در دسترس یا مورد نظر (مانند آبان ماه ۱۳۹۱)، P شاخص قیمت مبنا (مانند دی ماه ۱۳۸۹)، I نرخ تورم، و n تعداد دوره یا ماه مورد بررسی است.

ایران جمع‌آوری شد [۱۷]. براساس داده‌های شاخص قیمت ماهیانه از فروردین ماه ۱۳۸۸ تا آبان ماه ۱۳۹۱، نرخ تورم و درصد تغییرات قیمت تولیدکننده این دو محصول محاسبه شد.

فرمول درصد تغییرات قیمت به شرح ۱۰۰× قیمت پایه/ تغییرات قیمت است [۱۶]. داده‌های شاخص قیمت تولیدکننده چوب و محصولات چوبی و کاغذ و محصولات کاغذی از گزارش‌های بانک مرکزی

جدول ۱. سؤال‌های قبل از هدف‌مندی همراه با پاسخ برای رتبه‌بندی

پاسخ	سؤال	ردیف	
		◆	◇
۱. ام دی اف، ۲. نئوپان، و ۳. تختۀ چندلا	مصرف کدام یک بیشتر است؟ (به ترتیب شماره‌گذاری کنید).	E	E
۱. چوب خارجی (روسی)، ۲. چوب جنگلی (داخلی)، و ۳. چوب‌هایی مثل صنوبر (سپیدار) و چنار	کدام نوع ام دی اف بیشتر مصرف می‌شود؟ (به ترتیب شماره‌گذاری کنید).	G	G
۱. ام دی اف ضخیم داخلی، ۲. ام دی اف ضخیم خارجی، ۳. ام دی اف نازک داخلی، و ۴. ام دی اف نازک خارجی	کدام نوع میز و صندلی بیشتر مصرف می‌شود؟ (به ترتیب شماره‌گذاری کنید).	H	H
۱. میز و صندلی اداری (کامپیوتر و مطالعه و...)، ۲. میز و صندلی ساده و ارزان‌قیمت، و ۳. میز و صندلی لوکس و گران‌قیمت	کدام نوع نئوپان بیشتر مصرف می‌شود؟ (به ترتیب شماره‌گذاری کنید).	I	I
۱. نئوپان با روکش چوب جنگلی، ۲. نئوپان با سایر روکش‌ها، ۳. نئوپان رنگ‌شده، و ۴. نئوپان ساده	کدام نوع مبلی بیشتر مصرف می‌شود؟ (به ترتیب شماره‌گذاری کنید).	J	J
۱. مبلی استیل با چوب‌های جنگلی داخلی، ۲. مبلی استیل با چوب‌های خارجی، ۳. مبلی راحتی پارچه‌ای، و ۴. مبلی راحتی چرمی و سایر مبلی‌ها	درآمد خرید و فروش ام دی اف در مقایسه با سال‌های قبل چگونه است؟	K	K
۱. بیشتر، ۲. کمتر، و ۳. تغییری نکرده است	درآمد خرید و فروش میز و صندلی در مقایسه با سال‌های قبل چگونه است؟	L	L
۱. بیشتر، ۲. کمتر، و ۳. تغییری نکرده است	درآمد خرید و فروش نئوپان در مقایسه با سال‌های قبل چگونه است؟	N	O
۱. ام دی اف ضخیم، ۲. ام دی اف نازک، ۳. نئوپان رنگی، ۴. نئوپان با روکش مصنوعی، و ۵. نئوپان با روکش جنگلی	درآمد خرید و فروش انواع مبلی در مقایسه با سال‌های قبل چگونه است؟		
۱. چوب خارجی (روسی)، ۲. چوب جنگلی (داخلی)، و ۳. چوب‌هایی مثل صنوبر (سپیدار) و چنار	قیمت کدام یک بیشتر تغییر می‌کند؟ (به ترتیب شماره‌گذاری کنید).		
۱. میز و صندلی، ۲. مبلی راحتی، ۳. مبلی استیل، و ۴. قفسه‌های چوبی و سایر کالاها			
۱. بیشتر، ۲. کمتر، و ۳. تغییری نکرده است	کل میزان فروش محصولات تولیدی شما در مقایسه با سال‌های قبل چگونه است؟		

◇ فروشگاه‌ها و کارگاه‌های تولیدی محصولات صفحه‌ای چوبی مانند کابینت
◆ فروشگاه‌ها و کارگاه‌های تولیدی محصولات چوبی مانند انواع مبلی

جدول ۲. سؤال‌های بعد از هدف‌مندی همراه با پاسخ برای رتبه‌بندی

ردیف	سؤال	پاسخ
A A	تعداد خریداران از شما در مقایسه با قبل از هدف‌مندی یارانه‌ها چگونه است؟	۱. عالی، ۲. خوب، ۳. ضعیف، و ۴. خیلی ضعیف
B B	تعداد فروشندگان به شما در مقایسه با قبل از هدف‌مندی یارانه‌ها چگونه است؟	۱. عالی، ۲. خوب، ۳. ضعیف، و ۴. خیلی ضعیف
C C	فروش کدام محصول شما در مقایسه با قبل از هدف‌مندی یارانه‌ها بیشتر است؟	بدون پاسخ، ولی پاسخ آن‌ها شامل: ۱. تمامی محصولات، ۲. سرویس خواب، ۳. تخته‌فیبر، ۴. مبلمان، ۵. کابینت، ۶. جاکفشی، ۷. کمد، ۸. درب، و ۹. میزها ۱. مبلمان، ۲. جاکفشی، ۳. کمدها، ۴. میزها، ۵. سرویس خواب، و ۶. الوار
D D	خرید کدام مواد مصرفی شما در مقایسه با قبل از هدف‌مندی یارانه‌ها بیشتر است؟	۱. هزینه حمل‌ونقل، ۲. تخته‌فیبر، ۳. تمامی محصولات، ۴. محصولات ملامینی، ۵. تخته خرده‌چوب، و ۶. وسایل جانبی مثل چسب ۱. چوب، ۲. مبلمان، ۳. محصولات ملامینی، ۴. میزها، ۵. تخته خرده‌چوب، ۶. تخته‌فیبر، و ۷. وسایل جانبی مثل چسب
E E	هدف‌مندی یارانه‌ها کدام یک را بیشتر تحت تأثیر قرار می‌دهد؟ (به ترتیب شماره‌گذاری کنید.)	۱. تعداد خریدار یا تقاضا، ۲. تعداد فروشنده یا عرضه، ۳. قیمت، ۴. کیفیت، ۵. وضعیت اقتصادی، ۶. هزینه‌ها، ۷. رقبا، و ۸. غیره نام ببرید؟ ۱. ام دی اف، ۲. نئوپان، و ۳. تخته چندلا
F F	مصرف کدام یک در مقایسه با قبل از هدف‌مندی یارانه‌ها بیشتر شده است؟ (به ترتیب شماره‌گذاری کنید.)	۱. چوب خارجی (روسی)، ۲. چوب جنگلی (داخلی)، و ۳. چوب‌هایی مثل صنوبر (سپیدار) و چنار
G G	کدام نوع ام دی اف در مقایسه با قبل از هدف‌مندی یارانه‌ها بیشتر مصرف می‌شود؟ (به ترتیب شماره‌گذاری کنید.)	۱. ام دی اف ضخیم داخلی، ۲. ام دی اف ضخیم خارجی، ۳. ام دی اف نازک داخلی، و ۴. ام دی اف نازک خارجی
H H	کدام نوع میز و صندلی در مقایسه با قبل از هدف‌مندی یارانه‌ها بیشتر مصرف می‌شود؟ (به ترتیب شماره‌گذاری کنید.)	۱. میز و صندلی اداری (کامپیوتر و مطالعه و...)، ۲. میز و صندلی ساده و ارزان قیمت، و ۳. میز و صندلی لوکس و گران قیمت
I I	کدام نوع نئوپان در مقایسه با قبل از هدف‌مندی یارانه‌ها بیشتر مصرف می‌شود؟ (به ترتیب شماره‌گذاری کنید.)	۱. نئوپان با روکش چوب جنگلی، ۲. نئوپان با سایر روکش‌ها، ۳. نئوپان رنگ‌شده، و ۴. نئوپان ساده
I I	کدام نوع مبیل در مقایسه با قبل از هدف‌مندی یارانه‌ها بیشتر مصرف می‌شود؟ (به ترتیب شماره‌گذاری کنید.)	۱. مبیل استیل با چوب‌های جنگلی داخلی، ۲. مبیل استیل با چوب‌های خارجی، ۳. مبیل راحتی پارچه‌ای، و ۴. مبیل راحتی چرمی و سایر مبیل‌ها نام ببرید؟
I I	سود یا درآمد حاصل از خرید و فروش ام دی اف در مقایسه با قبل از هدف‌مندی یارانه‌ها چگونه است؟	۱. بیشتر، ۲. کمتر و تغییری نکرده است
I I	سود یا درآمد حاصل از خرید و فروش میز و صندلی در مقایسه با قبل از هدف‌مندی یارانه‌ها چگونه است؟	

◆ فروشگاه‌ها و کارگاه‌های تولیدی محصولات صفحه‌ای چوبی مانند کابینت
◆ فروشگاه‌ها و کارگاه‌های تولیدی محصولات چوبی مانند انواع مبیل

ادامه جدول ۲. سؤال‌های بعد از هدف‌مندی همراه با پاسخ برای رتبه‌بندی

ردیف	سؤال	پاسخ
J J	سود یا درآمد حاصل از خرید و فروش نئوپان در مقایسه با قبل از هدف‌مندی یارانه‌ها چگونه است؟	۱. بیشتر، ۲. کمتر و تغییری نکرده است
J J	سود یا درآمد حاصل از خرید و فروش انواع مبل در مقایسه با قبل از هدف‌مندی یارانه‌ها چگونه است؟	۱. ام دی اف ضخیم، ۲. ام دی اف نازک، ۳. نئوپان رنگی، ۴. نئوپان با روکش مصنوعی، و ۵. نئوپان با روکش جنگلی
K K	قیمت کدام‌یک در مقایسه با قبل از هدف‌مندی یارانه‌ها بیشتر تغییر کرده است؟ (به ترتیب شماره‌گذاری کنید.)	۱. چوب خارجی (روسی)، ۲. چوب جنگلی (داخلی)، و ۳. چوب‌هایی مثل صنوبر (سپیدار) و چنار
L L	کل میزان فروش شما در مقایسه با قبل از هدف‌مندی یارانه‌ها چگونه است؟	۱. میز و صندلی، ۲. مبل راحتی، ۳. مبل استیل، و ۴. قفسه‌های چوبی و سایر کالاها نام ببرید؟
M L	قیمت یا هزینه خرید کدام‌یک در مقایسه با قبل از هدف‌مندی یارانه‌ها بیشتر تغییر کرده است؟ (به ترتیب شماره‌گذاری کنید.)	۱. بیشتر، ۲. کمتر و تغییری نکرده است
N M	قیمت یا هزینه فروش کدام مواد یا محصولات شما در مقایسه با قبل از هدف‌مندی یارانه‌ها بیشتر تغییر کرده است؟ (به ترتیب شماره‌گذاری کنید.)	۱. عوارض شهرداری، ۲. دارایی و مالیات، ۳. آب، ۴. برق، ۵. گاز، ۶. کارگر، ۷. حمل‌ونقل، ۸. ایاب و ذهاب، ۹. رنگ، ۱۰. پراک‌آلات، ۱۱. چوب، ۱۲. ام دی اف، ۱۳. نئوپان، ۱۴. سنباده، و ۱۵. بتونه
O N	قیمت یا هزینه فروش کدام مواد یا محصولات شما در مقایسه با قبل از هدف‌مندی یارانه‌ها بیشتر تغییر کرده است؟ (به ترتیب شماره‌گذاری کنید.)	۱. ام دی اف، ۲. نئوپان، ۳. تخته چن‌دلا، ۴. میز و صندلی، ۵. مبل راحتی، ۶. مبل استیل، و ۷. قفسه‌های چوبی و سایر کالاها نام ببرید؟
P O	اثر هدف‌مندی یارانه‌ها بر وضعیت اقتصادی شما چگونه بوده است؟	۱. چوب خارجی (روسی)، ۲. چوب جنگلی (داخلی)، ۳. چوب‌هایی مثل صنوبر (سپیدار) و چنار، ۴. میز و صندلی، ۵. مبل راحتی، ۶. مبل استیل، و ۷. قفسه‌های چوبی و سایر کالاها نام ببرید؟
Q P	ضرر و زیان هدف‌مندی یارانه‌ها را بر وضعیت اقتصادی کارگاه یا ... ذکر کنید؟	۱. عالی، ۲. خوب، ۳. ضعیف، و ۴. خیلی ضعیف
R Q	سود و منافع هدف‌مندی یارانه‌ها را بر وضعیت اقتصادی کارگاه یا ... ذکر کنید؟	۱. هزینه آب، برق، گاز، و تلفن، ۲. مواد اولیه، و ۳. هزینه حمل‌ونقل
		۱. تمامی هزینه‌ها، ۲. هزینه حمل‌ونقل، ۳. هزینه آب، برق، و گاز، و ۴. مواد اولیه
		۱. افزایش سفارش‌ها، ۲. خرید محصولات تخته‌فیبر
		۱. هزینه آب، برق، و گاز، ۲. تمامی هزینه‌ها

◇ فروشگاه‌ها و کارگاه‌های تولیدی محصولات صفحه‌ای چوبی مانند کابینت.
 ◇ فروشگاه‌ها و کارگاه‌های تولیدی محصولات چوبی مانند انواع مبل.

نتایج و بحث

پاسخ E4 دارای مد ۳ است که مد با درصد فراوانی، مشابه دیگری مانند مد ۷ نیز دارد و همچنین مد با درصد فراوانی در رتبه دوم اهمیت، داخل پراتنت ذکر شده است. مقایسه پاسخ سوالات قبل و بعد از هدف‌مندی یارانه‌ها با آزمون من ویتنی یو انجام شد. مقایسه پاسخ فروشگاه‌ها و کارگاه‌های تولیدی محصولات صفحه‌ای چوبی و همچنین محصولات چوبی مانند انواع مبل در بعد از هدف‌مندی به شرح جدول ۳ است. جدول ۳ پاسخ‌های دو نوع پرسش‌نامه را که تعدادی سؤال مشابه مانند N4 محصولات چوبی و M4 محصولات صفحه‌ای چوبی دارند، با همدیگر مقایسه کرده است. به‌طور مثال،

داده‌های پرسش‌نامه‌ای تحلیل و بررسی شدند و مد و درصد فراوانی مد هرکدام از پاسخ سؤال‌ها ذکر شد. پاسخ فروشگاه‌ها و کارگاه‌های تولیدی محصولات صفحه‌ای چوبی مانند کابینت و همچنین محصولات چوبی مانند انواع مبل در بعد از هدف‌مندی به شرح جدول ۳ است. جدول ۳ پاسخ‌های دو نوع پرسش‌نامه را که تعدادی سؤال مشابه مانند N4 محصولات چوبی و M4 محصولات صفحه‌ای چوبی دارند، با همدیگر مقایسه کرده است. به‌طور مثال،

جدول ۳. تحلیل و بررسی آماری پاسخ فروشندگان و کارگاه‌های تولیدی محصولات چوبی بعد از هدف‌مندی یارانه‌ها

سؤال	نوع محصول	A	B	C	D	E1	E2	E3	E4
مد	◇	۲	۲	۵	۲	۴	۳	۱	b۳
درصد فراوانی	◇	۴۹ (۴۶=۳)	۶۱ (۲۴=۳)	۲۴	۷۶	۲۹	۳۹	۷۳	۲۷ (۲۷=۷)★
سؤال	نوع محصول	E5	E6	E7	E8	M1/N1	M2/N2	M3/N3	M4/N4*
مد	◇	۲	۱	۶	۰	۱۵	۱۴	۳	۱
درصد فراوانی	◇	۲۹ (۲۷=۳)	۴۹	۲۷ (۲۴=۷)	۷۸ (۲۲=۸)	۲۴	۲۴ (۲۲=۱۳)	۳۹ (۲۷=۲)	۴۶
سؤال	نوع محصول	M5/N5	M6/N6	M7/N7	M8/N8	M9/N9	M10/N10	M11/N11	M12/N12
مد	◇	۱	۱	۴	۱	۹	۱	۶	۱
درصد فراوانی	◇	۳۹ (۳۷=۲)	۳۴	۳۲ (۲۹=۱)	۲۷ (۲۴=۵)	۲۰ (۱۷=۸)	۳۴	۲۴ (۲۲=۲)	۲۹
سؤال	نوع محصول	M13/N13	M14/N14	M15/N15	N1/O1	N2/O2	N3/O3	N4/O4	N5/O5
مد	◇	b1	۹	۱۲	۱	۲	۳	b1	۲
درصد فراوانی	◇	۲۲ (۲۲=۲)	۲۴ (۲۲=۳)	۲۴ (۲۲=۱۰)	۹۵	۷۳	۷۵	۳۴ (۳۴=۳)	۵۱ (۴۹=۳)
سؤال	نوع محصول	N6/O6	N7/O7	O/P	P/Q	Q/R	توضیحات:		
مد	◇	۱	۴	۳	۱	۱	فروشگاه‌ها و کارگاه‌های تولیدی محصولات صفحه‌ای چوبی		
درصد فراوانی	◇	۲۳ (۲۵=۲)	۳۱	۳۹	۳۹ (۳۶=۳)	۸۶	فروشگاه‌ها و کارگاه‌های تولیدی محصولات چوبی		
مد	◇	۱	۴	۳	۱	۱	b دارای مد با درصد فراوانی مشابه دیگر		
درصد فراوانی	◇	۵۶	۵۹	۶۶	۷۸	۸۱	*سؤال مربوط به / سؤال مربوط به ◇		
درصد فراوانی	◇	۴۷ (۳۹=۲)	۲۸	۷۲	۶۹	۸۹	★(پاسخ رتبه دوم=درصد فراوانی بعد از مد)		

جدول ۴. مقایسه پاسخ فروشندگان و کارگاه‌های تولیدی محصولات صفحه‌ای چوبی در قبل و بعد از هدف‌مندی یارانه‌ها

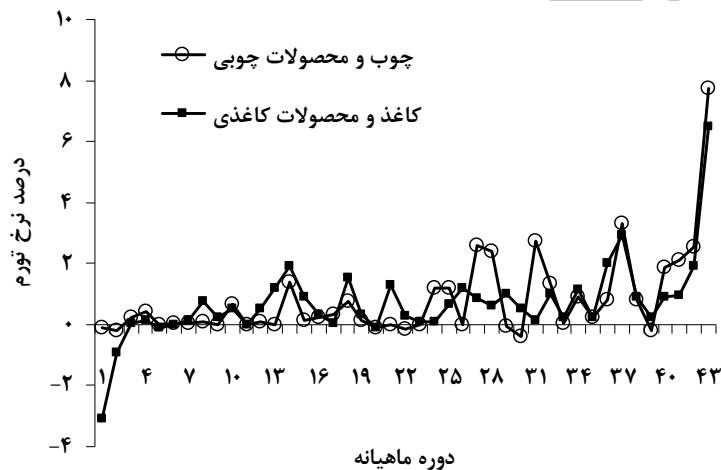
سؤال معیار آماری	زمان پاسخ	E1bF1s	E2bF2s	E3bF3s	G1bG1s	G2bG2s	G3bG3s*
مد	○	۱	۲	۳	۱	۱	۴
درصد فراوانی	●	۸۸	۷۲	۷۲	۶۶	۵۰	۵۰
درصد معنی‌داری	●	۰/۴۱۷	۰/۴۷۵	۰/۴۳۰	۰/۱۴۳	۰/۰۰۳	۰/۰۲۰
سؤال معیار آماری	زمان پاسخ	G4bG4s	H1bH1s	H2bH2s	H3bH3s	H4bH4s	IbIs
مد	○	۳	۱	۲	۳	۴	۲
درصد فراوانی	●	۵۶	۸۱	۴۴ (۲۵=۳)	۴۱ (۲۸=۲)	۴۱	۶۳
درصد معنی‌داری	●	۰/۱۸۳	۰/۱۸۴	۰/۰۶۵	۰/۳۸۹	۰/۰۱۰	۰/۴۹۰
سؤال معیار آماری	زمان پاسخ	JbJs	K1bK1s	K2bK2s	K3bK3s	K4bK4s	K5bK5s
مد	○	۲	۱	۲	۵	۳	۲
درصد فراوانی	●	۶۶ (۳۲=۳)	۸۱	۴۲	۲۷ (۲۴=۵)	۴۴ (۲۲=۳)	۴۲ (۳۲=۱)
درصد معنی‌داری	●	۰/۰۰۰	۰/۱۷۱	۰/۰۰۱	۰/۰۴۶	۰/۳۵۲	۰/۰۶۹
سؤال معیار آماری	زمان پاسخ	ObLs	توضیحات:				
مد	○	۲	○ زمان پاسخ به سؤال‌ها قبل از هدف‌مندی				
درصد فراوانی	●	۵۶	● زمان پاسخ به سؤال‌ها بعد از هدف‌مندی				
درصد معنی‌داری	●	۰/۱۴۱	* پاسخ و شماره پاسخ سؤال‌ها در قبل از هدف‌مندی (b) و بعد از هدف‌مندی (s) یارانه‌ها				
	●	۵۹	◇ (پاسخ رتبه دوم=درصد فراوانی بعد از مد)				

جدول ۵. مقایسه پاسخ فروشندگان و کارگاه‌های تولیدی محصولات چوبی در قبل و بعد از هدف‌مندی یارانه‌ها

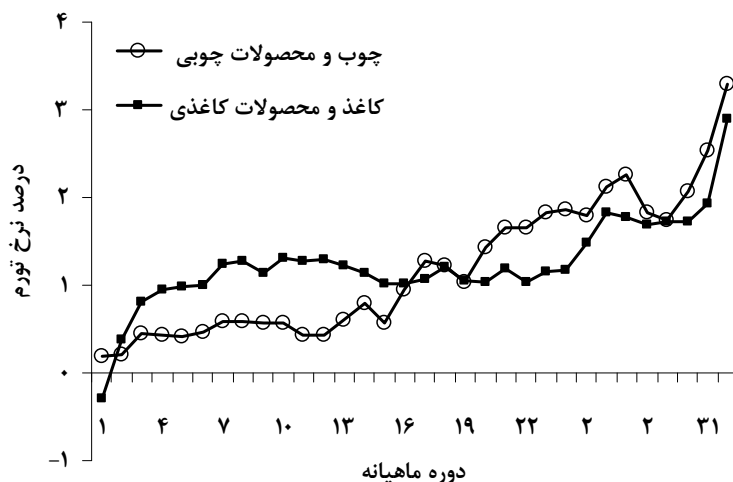
سؤال معیار آماری	زمان پاسخ	E1bF1s	E2bF2s	E3bF3s	G1bG1s	G2bG2s	G3bG3s*
مد	○	۲	۱	۳	۱	۱	۳
درصد فراوانی	○	(۳۳=۳) ۳۶	(۳۶=۲) ۵۸	(۳۶=۱) ۴۲	(۴۲=۲) ۴۹	(۳۳=۲) ۳۹	(۳۰=۱) ۵۲ ◇
درصد معنی‌داری	●	۰/۰۵۹	۰/۰۰۸	۰/۴۶۰	۰/۰۰۵	۰/۰۴۸	۰/۱۵۴
سؤال معیار آماری	زمان پاسخ	H1bH1s	H2bH2s	H3bH3s	H4bH4s	IbIs	JbJs
مد	○	۱	۱	۱	۳	۲	۲
درصد فراوانی	○	(۳۳=۲) ۳۹	(۲۷=۴) ۳۳	۴۹	(۳۰=۲) ۳۶	۵۲ (۲۴=۱,۳)	(۳۰=۱) ۵۵
درصد معنی‌داری	●	۰/۲۷۰	۰/۱۸۲	۰/۴۷۹	۰/۰۰۰	۰/۰۱۳	۰/۰۵۴
سؤال معیار آماری	زمان پاسخ	K1bK1s	K2bK2s	K3bK3s	L1bL1s	L2bL2s	L3bL3s
مد	○	۱	۱	۳	۳	۱	۱
درصد فراوانی	○	۴۹	۶۱	(۳۶=۲) ۴۶	۴۹	(۳۰=۲) ۳۹	(۳۳=۲) ۴۹
درصد معنی‌داری	●	۰/۰۰۶	۰/۰۱۷	۰/۰۵۵	۰/۰۰۴	۰/۰۱۰	۰/۲۰۰
سؤال معیار آماری	زمان پاسخ	L4bL4s	NbMs	توضیحات:			
مد	○	۴	۲	○ زمان پاسخ به سؤال‌ها قبل از هدف‌مندی			
درصد فراوانی	○	(۲۴=۱) ۶۱	(۲۴=۱) ۵۵	● زمان پاسخ به سؤال‌ها بعد از هدف‌مندی			
درصد معنی‌داری	●	۰/۱۱۳	۰/۰۳۲	* پاسخ و شماره پاسخ سؤال‌ها در قبل از هدف‌مندی (b) و بعد از هدف‌مندی (s) یارانه‌ها			
درصد فراوانی	●	(۳۱=۲) ۴۲	(۳۳=۳) ۶۱	◇ (پاسخ رتبه دوم=درصد فراوانی بعد از مد)			
درصد معنی‌داری	○	۰/۱۱۳	۰/۰۳۲	b دارای مد با درصد فراوانی مشابه دیگر			

یارانه‌ها با تحولات سیاسی چند سال اخیر تشدید شده است. هدف‌مندی یارانه‌ها در آذر ماه ۱۳۸۹ شروع شد. بعد از هدف‌مندی یارانه‌ها، در اسفند ماه ۱۳۸۹، قیمت دلار افزایش یافت. در مهر ماه ۱۳۹۰ تحریم‌های جدید امریکا علیه ایران شروع شد و در تیر ماه ۱۳۹۱ این تحریم‌ها گسترش یافت و اتحادیه اروپا نیز به امریکا پیوست و خرید نفت ایران تحریم شد. نوسانات نرخ تورم در دوره‌های ذکر شده در شکل‌های ۱ و ۲ و جدول ۶ آمده است. روند مذکور فشارهای زیادی به اقتصاد کشور وارد کرده و صنایع چوب و کاغذ کشور نیز از این مسئله مستثنا نیست.

شکل ۱ و ۲ روند نرخ تورم ماهیانه و سالیانه دوره مطالعه (فروردین ماه ۱۳۸۸ تا آبان ماه ۱۳۹۱) را، که دربرگیرنده دوره قبل و بعد از هدف‌مندی است، نشان می‌دهد. نرخ تورم و درصد تغییرات قیمت چوب و محصولات چوبی و کاغذ و محصولات کاغذی در قبل و بعد از هدف‌مندی یارانه‌ها و همچنین اثر تحریم‌ها و نرخ ارز بر نرخ تورم این دو نوع محصول در جدول ۶ مشخص شده است. همان‌طور که مشخص است، نرخ تورم و درصد تغییرات قیمت چوب و محصولات چوبی و کاغذ و محصولات کاغذی در بعد از هدف‌مندی یارانه‌ها افزایش یافته است. آثار منفی هدف‌مندی

شکل ۱. روند نرخ تورم ماهیانه چوب و محصولات چوبی و کاغذ و محصولات کاغذی (توضیحات: دوره ۲۰ شروع هدف‌مندی یارانه‌ها، دوره ۲۳ شروع افزایش قیمت نرخ ارز، دوره ۳۰ شروع تحریم‌ها، و دوره ۳۹ شروع تحریم‌های اروپا و گسترش تحریم‌های امریکا)

شکل ۲. روند نرخ تورم سالیانه چوب و محصولات چوبی و کاغذ و محصولات کاغذی (توضیحات: دوره ۸ شروع هدف‌مندی یارانه‌ها، دوره ۱۱ شروع افزایش قیمت نرخ ارز، دوره ۱۸ شروع تحریم‌ها، و دوره ۲۷ شروع تحریم‌های اروپا و گسترش تحریم‌های امریکا)

جدول ۶. نرخ تورم و درصد تغییرات قیمت چوب و محصولات چوبی و کاغذ و محصولات کاغذی

معیارها	چوب و محصولات چوبی	کاغذ و محصولات کاغذی
درصد تغییرات قیمت قبل از هدف‌مندی یارانه‌ها (فروردین ۱۳۸۸ تا آذر ۱۳۸۹)	۸/۶۷۵	۸/۸۳۳
درصد تغییرات قیمت بعد از هدف‌مندی یارانه‌ها (دی ۱۳۸۹ تا آبان ۱۳۹۱)	۸۳/۷۲۵	۶۱/۸۴۱
درصد نرخ تورم قبل از هدف‌مندی یارانه‌ها (فروردین ۱۳۸۸ تا آذر ۱۳۸۹)	۰/۳۹۷	۰/۴۰۴
درصد نرخ تورم بعد از هدف‌مندی یارانه‌ها (دی ۱۳۸۹ تا آبان ۱۳۹۱)	۲/۶۸۰	۲/۱۱۵
اثر تحریم‌ها بر درصد نرخ تورم (مهر ۱۳۹۰ تا آبان ۱۳۹۱)	۳/۴۵۳	۲/۷۱۷
اثر افزایش قیمت ارز بر درصد نرخ تورم (اسفند ۱۳۸۹ تا آبان ۱۳۹۱)	۲/۹۵۴	۲/۲۸۰

و بتونه آن‌ها تغییر کرده، در حالی که مبالغ دریافتی دارایی و مالیات و عوارض شهرداری کمتر تغییر کرده است. سیاست آزادسازی قیمت حامل‌های انرژی و افزایش تقاضا در بعد از هدف‌مندی یارانه‌ها باعث افزایش هزینه‌ها و قیمت کالاهای تولیدی می‌شود. ولی مشتریان و تولیدکنندگان در جست‌وجوی کالاهای ارزان‌قیمت‌ترند تا حداکثر خرید و فروش را داشته باشند. بنابراین، رقابت برای ارائه کالای با کیفیت و قیمت مناسب نیست و به سبب افزایش هزینه نهاده‌ها، رقبا بیشتر از منابع ارزان‌قیمت‌تر استفاده می‌کنند و اثر هدف‌مندی یارانه‌ها بر قیمت نهاده‌ها بیشتر از رقابت بین آن‌هاست. قیمت تخته‌فیبر نیمه‌سنگین بیشتر از تخته خرده‌چوب و تخته خرده‌چوب بیشتر از تخته لایه تغییر کرده، در حالی که قیمت چوب‌های جنگلی داخلی بیشتر از چوب‌های خارجی و چوب‌هایی مانند صنوبر و چنار تغییر کرده است. میز و صندلی و مبلی استیل بیشتر از قفسه‌های چوبی و سایر کالاها تغییر قیمت داشته‌اند. هر دو گروه فروشندگان و کارگاه‌های تولیدی محصولات صفحه‌ای و چوبی اظهار داشته‌اند که هدف‌مندی یارانه‌ها بر وضعیت اقتصادی آن‌ها اثر ضعیفی داشته و باعث افزایش تمامی هزینه‌ها مخصوصاً آب و برق و گاز و تلفن شده و از طرف

تعداد خریداران محصولات حاصل از صفحات چوبی بعد از هدف‌مندی یارانه‌ها مناسب‌تر از محصولات حاصل از چوب ماسیو می‌باشد، ولی تعداد فروشندگان آن‌ها در مقایسه با قبل از هدف‌مندی مناسب‌تر است. محصولات صفحه‌ای چوبی ارزان‌قیمت‌تر از محصولات چوبی‌اند و تمایل به خرید محصولات ارزان‌قیمت‌تر در بعد از هدف‌مندی یارانه‌ها بیشتر شده است. فروش محصولاتتی مانند کابینت و مبلمان و خرید موادی مانند تخته‌فیبر با دانسیته متوسط و چوب در مقایسه با قبل از هدف‌مندی بیشتر شده است. هدف‌مندی یارانه‌ها شرایط بازار هر دو محصول را تحت تأثیر قرار داده است و به ترتیب بیشترین تأثیر را بر هزینه‌ها و قیمت‌ها و سپس تأثیر کمتری بر وضعیت اقتصادی، و تعداد فروشنده و عرضه‌کننده و همچنین کیفیت انواع محصولات، و تعداد خریدار یا تقاضاکننده داشته است و در نهایت، کمترین اثر را بر روی رقبا و رقابت و سایر موارد داشته است. قیمت یا هزینه‌های خرید موادی مانند برق، گاز، آب، ایاب و ذهاب، تخته‌فیبر نیمه‌سنگین، تخته خرده‌چوب، و چوب و همچنین هزینه‌های کارگری و حمل‌ونقل فروشگاه‌ها و کارگاه‌های تولیدی انواع محصولات صفحه‌ای و چوبی بیشتر از قیمت خرید یراق‌آلات، رنگ، سنباده،

یارانه‌ها بیشتر بوده است (جدول ۴). تغییر قیمت چوب‌های خارجی و جنگلی بیشتر از چوب‌هایی مانند صنوبر و چنار در قبل از هدف‌مندی بوده، در صورتی که تغییر قیمت چوب جنگلی در بعد از هدف‌مندی یارانه‌ها بیشتر از دو نوع دیگر بوده است. تغییر قیمت انواع مبل‌ها و قفسه‌ها در بعد از هدف‌مندی یارانه‌ها بیشتر از قبل از هدف‌مندی یارانه‌هاست (جدول ۵).

حذف یارانه‌ها آثار منفی بر اقتصاد کلان می‌گذارد [۲] و باعث تورم [۱، ۴] یا رکود-تورم [۱۱، ۱۲] می‌شود و از طرف دیگر به کاهش هزینه دولت [۳]، افزایش مصرف نیازمندان [۵]، و افزایش تولید کالاهای غیرکشاورزی [۹] می‌انجامد. حذف یارانه‌ها آثار منفی و مثبتی بر فعالیت‌های اقتصادی کشور داشته است. صنایع چوب کشور نیز در بخش تولید و مصرف تأثیرپذیر بوده و این آثار در نرخ تورم محصولات و افزایش مصرف یا خرید آن‌ها مشهود است.

محصولات حاصل از صفحات چوبی ارزان‌قیمت‌تر از محصولات حاصل از چوب ماسیو است و تعداد خریداران محصولات صفحه‌ای چوبی در بعد از هدف‌مندی بیشتر شده است (جدول ۳) و حتی مصرف اوراق فشرده چوبی ارزان‌قیمت‌تر مانند تخته خورده چوب ساده و ارزان‌قیمت در بعد از هدف‌مندی یارانه‌ها بیشتر از سایر صفحات چوبی بوده است (جدول ۴). افزایش مصرف خانواده‌های با درآمد پایین [۵] به علت حذف یارانه‌ها می‌تواند باعث فروش بیشتر محصولات ارزان‌قیمت‌تر شود. اگر نرخ ارز افزایش یابد، قیمت محصولات وارداتی نیز افزایش می‌یابد و در این صورت، مخصوصاً اگر محدودیت انتقال ارز و تحریم وجود داشته باشد، عرضه داخلی باصرفه‌تر است. افزایش نرخ ارز مربوط به حذف یارانه‌ها [۱۱] باعث افزایش مصرف

دیگر سفارش‌ها افزایش یافته است. تقاضا و قیمت کالا، تمایل خرید کالای مشخص را نشان می‌دهد. در این بررسی، تغییر زیاد قیمت کالاهایی مانند تخته‌فیبر، کشش‌پذیری این نوع کالاهای در مقایسه با دیگر کالاهای مانند تخته لایه نشان می‌دهد. ارزشمندی کالاهایی مانند تخته‌فیبر و چوب جنگلی بیشتر از بقیه کالاهاست، زیرا محصولات کم‌کشش هستند و ظرفیت افزایش قیمت آن‌ها زیادتر از بقیه کالاهاست. بنابراین، قیمت آن‌ها به راحتی افزایش داده می‌شود. نتایج ذکر شده در جدول ۳ مشاهده می‌شود.

نتایج آزمون من ویتنی یو در جدول‌های ۴ و ۵ دیده می‌شود. پاسخ فروشندگان و کارگاه‌های تولیدی در قبل و بعد از هدف‌مندی یارانه‌ها غالباً یکسان است، اما تفاوت‌های معنی‌داری در سطح ۹۵ درصد مشاهده می‌شود. میزان مصرف اوراق فشرده به ترتیب تخته‌فیبر نیمه‌سنگین، تخته خورده چوب، و تخته لایه و مصرف انواع چوب‌ها به ترتیب چوب‌های جنگلی داخلی، چوب‌های خارجی، و انواع چوب‌هایی مانند صنوبر و چنار در قبل و بعد از هدف‌مندی تغییری نکرده است. هدف‌مندی یارانه‌ها باعث مصرف بیشتر تخته‌فیبرهای نیمه‌سنگین داخلی در مقایسه با انواع خارجی آن شده و نیز موجب مصرف تخته خورده چوب ارزان‌قیمت مثل تخته خورده چوب ساده و معمولی شده است (جدول ۴). میز و صندلی‌های ساده و ارزان‌قیمت، کمتر مصرف شده است (جدول ۵). درآمد یا سود خرید و فروش محصولات صفحه‌ای و چوبی در قبل و بعد از هدف‌مندی یارانه‌ها تغییری نکرده است و پاسخ کل میزان فروش فروشندگان و کارگاه‌های تولیدی، ثابت ماندن درآمد آن‌ها را تأیید می‌کند. قیمت تخته‌فیبر نیمه‌سنگین در قبل و بعد از هدف‌مندی بیشتر از تخته خورده چوب تغییر کرده، ولی تغییر قیمت تخته خورده چوب‌های رنگی و تخته‌فیبرهای نازک در بعد از هدف‌مندی

شده است. بنابراین، هدف‌مندی یارانه‌ها باعث افزایش تولید [۹] می‌شود و در شرایط کنونی بازار ایران، رفع نیاز مصرف‌کنندگان یا به عبارت دیگر هزینه‌ها و قیمت‌ها مهم‌تر از رقبا و رقابت است (جدول ۳). اما برای ایجاد رقابت و تولید باصرفه اقتصادی در شرایط رکود-تورم، تحریم، و افزایش نرخ ارز در کشور، مصرف بهینه نهاده‌ها مخصوصاً حامل‌های انرژی و استفاده از فناوری‌های بومی ضروری است.

نتیجه‌گیری

قیمت و هزینه‌های چوب و محصولات چوبی در بعد از هدف‌مندی یارانه‌ها افزایش یافته، ولی تعداد خریداران و سفارش آن‌ها نیز به‌ویژه برای فرآورده‌های ارزان‌قیمت‌تر افزایش یافته است. تغییر قیمت تخته‌فیبر نیمه‌سنگین و چوب‌های خارجی در بعد از هدف‌مندی یارانه‌ها مشخص است و این قیمت‌ها به‌سبب تورم، افزایش نرخ ارز، و تحریم کشور تشدید می‌شود. تغییر قیمت محصولات و تغییر شرایط اقتصادی عامل بیشتر شدن مصرف برخی کالاهای صفحه‌ای و چوبی در مقایسه با قبل از هدف‌مندی یا همان تغییر الگوی مصرف خانوارها شده است. درآمد و سود حاصل از خرید و فروش محصولات صفحه‌ای و چوبی در قبل و بعد از هدف‌مندی یارانه‌ها تغییری نکرده است و این تحول اقتصادی اثر ضعیفی بر وضعیت اقتصادی فروشندگان و کارگاه‌های این دو نوع محصول داشته است. روند سیاسی سال‌های اخیر (افزایش نرخ ارز و تحریم‌ها) آثار منفی هدف‌مندی یارانه‌ها بر اقتصاد کشور مانند افزایش نرخ تورم و درصد تغییر قیمت تولیدکننده چوب و محصولات چوبی و کاغذ و محصولات کاغذی را تشدید کرده است.

تخته‌فیبرهای نیمه‌سنگین داخلی در مقایسه با انواع خارجی آن (جدول ۴) شده و حتی تغییر قیمت تخته‌فیبرها، مخصوصاً تخته‌فیبر نازک (جدول ۴)، و تغییر قیمت چوب‌های خارجی (جدول ۵) در بعد از هدف‌مندی یارانه‌ها با افزایش نرخ ارز بیشتر شده است. کاهش واردات [۳] مانند شرایط کنونی کشور و تحریم‌ها نیز تغییر قیمت‌ها را تشدید خواهد کرد. کل میزان فروش این محصولات تغییری نکرده (جدول‌های ۴ و ۵) و مانند تولید محصولات کشاورزی [۷] تأثیر منفی بر تولید نداشته و درآمد یا سود خرید و فروش تغییری در قبل و بعد از هدف‌مندی نداشته است. هدف‌مندی یارانه‌ها هزینه‌ها و قیمت‌ها مخصوصاً هزینه آب و برق و گاز را تحت تأثیر قرار داده (جدول ۳) و منشأ آن افزایش قیمت تولید مثل هزینه تولید برق [۱۰، ۱] است. اما افزایش قیمت حامل‌های انرژی تأثیر چشمگیری بر بخش‌های مختلف از جمله محصولات جنگل‌داری [۱] داشته و همان‌طور که در جدول ۳ مشخص است، تخته‌فیبر، تخته‌خرده‌چوب، و چوب افزایش قیمت و هزینه تولید داشته‌اند. تغییر میزان مصرف برخی از فرآورده‌های صفحه‌ای و چوبی یا مصرف بیشتر برخی کالاها مانند میز و صندلی کامپیوتر و مطالعه یا مبلمان راحتی چرمی در بعد از هدف‌مندی یارانه‌ها (جدول ۵) احتمالاً به‌سبب تغییر الگوی مصرف خانوارها [۱۳] بوده است، ولی تغییر الگوی مصرف خانوار در طولانی‌مدت اتفاق می‌افتد و تحت تأثیر عوامل متعددی مانند مسائل اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، و سیاسی است.

هدف‌مندی یارانه‌ها اثر ضعیفی بر وضعیت اقتصادی فروشندگان و کارگاه‌های تولید محصولات صفحه‌ای و چوبی داشته (جدول ۳)، اما تأثیر چشمگیری بر این محصولات نداشته (جدول‌های ۴ و ۵) و حداقل باعث افزایش سفارش‌ها (جدول ۳)

References

- [1]. Sharifi, A., Sadeghi, M., and Ghasemi, A. (2008). Inflationary effects result of the removal of energy subsidies in Iran. *Journal of Economic*, 8(4/31): 91-119.
- [2]. Lin, B., and Jiang, Z. (2011). Estimates of energy subsidies in China and impact of energy subsidy reform. *Energy Economics*, 33: 273-283.
- [3]. Karami, A., Esmaeili, A., and Najafi, B. (2012). Assessing effects of alternative food subsidy reform in Iran. *Journal of Policy Modeling*, 34: 788-799.
- [4]. Sadeghi, M., and Ameli, A. (2012). An AHP decision making model for optimal allocation of energy subsidy among socio-economic subsectors in Iran. *Energy Policy*, 45: 24-32.
- [5]. Lofgren, H., and El-Said, M. (2001). Food subsidies in Egypt: reform options, distribution and welfare. *Food Policy*, 26: 65-83.
- [6]. Bakhshoodeh, M. (2011). The determination beneficiaries of the program cash payment of after subsidies reform in urban areas of Iran. *Journal of Urban Management*, Spring and Summer, 29-40.
- [7]. Rashidghalam, M., and Khalilian, S. (2011). Effect of subsidies removal of agricultural inputs on the sugar beet production in Iran. *Journal of Agricultural and Sustainable Production*, 21(2): 43-52.
- [8]. Taheri, F., Mousavi, S., and Rezaee, M. (2010). Effect of removal of energy subsidy on the cost of rapeseed production in Marvdasht. *Journal of Agriculture Economics*, 2(3): 77-89.
- [9]. Karami, A., Najafi, B., and Esmaeli, A. (2010). Effects of food subsidy reform for production and the contribution of factors of production in Iran: application of computable general equilibrium models. *Journal of Agriculture Economics*, 2(4): 77-98.
- [10]. Salimian, Z., Sadeghishahdani, M., Kordbache, M., and Mokarizadeh, V. (2012). Analysis of the subsidy reform projects on electricity marginal cost based on endogenous to wages Input - Output table. *Quarterly Energy Economics Studies*, 9(33): 85-113.
- [11]. Dinitorkamani, A. (2010). Subsidies - disorder price, institutional inefficiency - structure. *Journal of Social Welfare*, 10(38): 293-328.
- [12]. Rezaeepoor, M., and Aghaeikhondabi, M. (2011). Shocks effect of government subsidy cost on the real consumption of the private sector. *Quarterly Economic and Policy Research*, 19(60): 139-160.
- [13]. Asadi, M., Hamidialamdari, S., and Abdi, M. (2012). Gradual removal of subsidies on the levy of VAT. *Quarterly Economic and Policy Research*, 20(61): 63-76.
- [14]. Mansourfar, K. (1995). *Statistical methods*, University of Tehran press, Tehran.
- [15]. Mansourfar, K. (2006). *Advanced statistical methods with computer programs*. University of Tehran press, Tehran.
- [16]. Sultani, Gh. (2003). *Engineering economics*. University of Shiraz press, Shiraz.
- [17]. Central Bank of the Islamic Republic of Iran (CBI). (2012). <http://www.cbi.ir> (2/1/2013).